„Faust”, nouă producție la Opera din Timișoara

(Costin Popa – 18 octombrie 2012)

Pentru deschiderea actualei stagiuni a Operei Naționale Române din Timișoara, directorul general Corneliu Murgu a propus un titlu de operă franceză, „Faust” de Gounod, nouă producție ce urmează precedentei din anii '90. Practica reluării în noi viziuni a unor opusuri celebre, ce fac parte din repertoriul obligatoriu al scenelor lirice, este curentă și răspunde apetenței publicului pentru spectaculos și diversitate stilistică, aici printr-o „grand-opéra” care include în afara ariilor, duetelor, corurilor binecunoscute și un întreg tablou de balet.

Deși dispune de forțe indigene notabile pentru construirea unei bune distribuții, o abilitate recunoscută a managerului, Corneliu Murgu a dorit ca premiera să fie un eveniment adevărat și a invitat vedete internaționale, renumitul bas Roberto Scandiuzzi (Mefisto) și reputata soprană Nicoleta Ardelean (Margareta). În privința realizatorilor, ca autor total, italianul Mario De Carlo a semnat regia, decorurile și costumele iar conaționalul său David Crescenzi s-a aflat în fosa Operei, ambii fiind colaboratori vechi ai teatrului din municipiul de pe Bega. De fapt, și Scandiuzzi mai apăruse pe scena timișoreană într-un concert cu „Attila” de Verdi, acum ceva vreme. Nu în ultimul rând, prezența cunoscutului Răzvan Mazilu, în calitate de coregraf, a fost un lux cu care Corneliu Murgu a câștigat odată în plus.

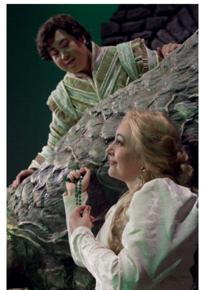
Demoni printre noi

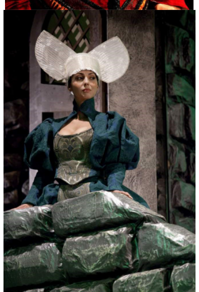
Spectacolul „Faust” captivează prin simplitatea și esențializarea prin simboluri a decorurilor, prin costumele frumoase și desenate în varietate coloristică, prin jocul de scenă minuțios gândit. Suntem într-un ambient clasic, cu direcționare către evul mediu flamand, în care cadrajele de detaliu și proiecțiile pe fundal par că fac parte din pânzele marilor maeștri. Într-adevăr, cheia atmosferei stă în autenticitatea costumelor coriștilor, în atitudinile și mișcările lor în cele două mari scene de ansamblu, tablourile chermezei și corului soldaților. Păcat că autorul lighting-design-ului nu este menționat în program (se poate presupune, tot regizorul) pentru că l-aş fi felicitat pentru proiecții (în afara celor amintite, ce frumoasă este scena din biserică!) și i-aș fi reproșat urmărirea imprecisă a unor personaje (Mefisto, actul I) sau schimbări de lumini mai puțin coerente (actul al II-lea).

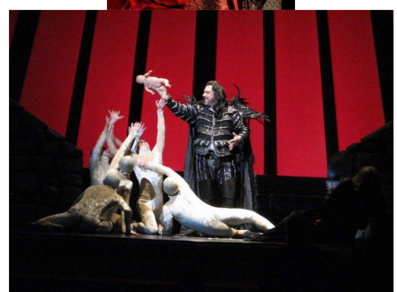
Simbolistica lui Mario De Carlo merge în mai multe sensuri, de la globul pământesc care domină cabinetul bătrânului Faust și care devine la final închisoarea Margaretei și până la gheara monstruoasă ce stăpânește grădina pură a eroinei. Mefisto însuși îi fixează rolul malefic și o învăluie la începutul actului al III-lea în mantia lui, într-un inspirat grupaj, alături de larve albe târâtoare, ciracii săi hidoși, pe care îi regăsim și în scena din biserică în care devorează pruncul Margaretei, după cum îi regăsisem și deghizați în călugări în primul tablou sau strecurându-se mascați printre poporenii din scena chermezei.

Da, demonii sunt printre noi și viața în viziunea lui De Carlo este străbătută de spiritul lor, alterând momentele luminoase ale celor doi îndrăgostiți sau bucuria generală. Regizorul îi strecoară în sufletele noastre și așa neliniștite, în voit contrast cu aspectul „oficial” al lui Mefisto, gentilom

elegant, distins, politicos, natural, chiar simpatic și surâzător, autoritar prin nonșalanță, ironic, deloc neguros, un contur la îndemână coborât din generozitatea timbrală a vocii de bas a lui Roberto Scandiuzzi, în mare formă. Într-adevăr, italianul a impresionat printr-un glas somptuos, impunător, nobil, intens cantabil, cu nuanțări subtile. „Frumusețea diavolului” înfățișată de Scandiuzzi și Mario De Carlo a fost cu atât mai amenințătoare.

Noaptea curtezanelor

Regia noii producții cu „Faust” este o reușită durabilă cu mesaj clar. După apoteoza Margaretei, Faust pierde tot, îl reîntâlnim bătrân și chinuit, același prizonier al propriilor frământări. Pactul a fost o aventură nefericită, o clipă de rătăcire.

Puține aspecte ale mizanscenei se înscriu la pasiv. Spre pildă, gândesc că nu mai era nevoie ca, după semnarea pactului, cabinetul lui Faust să fie inundat de diavoli înaripați, un kitsch revuistic

pentru o explicare redondantă. După cum, tot redondantă mi s-a părut apariția în același spațiu a unor grupuri de tineri în timp ce filosoful își clamează aspirațiile către timpurile din junețe.

Fără îndoială, Mario De Carlo este un tradiționalist. Îmi amintesc anterioara montare timișoreană cu „Adriana Lecouvreur”, abundent barocă. Pentru acest „Faust” însă, impulsionat poate și de viziunea inedită a lui Răzvan Mazilu, a adus elemente moderne asupra „Nopții Walpurgiei”, în special prin abstractul halucinant al proiecțiilor. A susținut astfel demersul coregrafului, care a imaginat un tablou ce ar putea fi subintitulat „Noaptea curtezanelor celebre”. Mazilu nu s-a oprit, ci a mers și către o succintă istorie a baletului, de la unduirile clasice „în poante” la dansul modern de cabaret. Cleopatra, Elena din Troia, Semiramida, dar și Faust și Margareta, Păpușile lui Coppelius, „Armata generalului”, Sărbătoarea vrăjitoarelor, Bacanala, Cancan-ul sunt tot atâtea secvențe în care mișcarea de multe ori atipică, simetrică sau asimetrică, integrează unitar muzica. Coregraful simte sunetul și îl exploatează plastic cum nu se poate mai bine. Și aici, costumele lui De Carlo au fost atractive, de la cele mulate și îndrăznețe până la cele „prudente” din momentul de cabaret. Pentru toată prestația coregrafică a spectacolului, numesc aici ansamblul de balet al Operei Naționale Române din Timișoara, în colaborare cu elevii Colegiului Național de Artă „Ion Vidu”, Secția Coregrafie „Ștefan Gheorghe”.

Bună pregătire muzicală

La pupitru, susținerea venită din partea lui David Crescenzi a fost benefică și a certificat o dată în plus orchestra timișoreană drept una dintre cele mai valoroase pentru fosele de operă din România. Sonoritățile au fost omogene și meritul bunei pregătiri muzicale revine în egală măsură concertmaeștrilor Ovidiu Rusu și Corina Murgu, lucrului serios. Dirijorul a optat pentru o versiune aproape maximală a partiturii lui Gounod, din care a lipsit doar tabloul „Camera Margaretei”. Nu este ceva neobișnuit. Se practică. În schimb, au fost reintroduse în expunere unele scurte pasaje, frecvent eliminate, care au adus un plus de coerență înfățișării opusului. După momente întrucâtva ezitante în debutul scenei chermezei, corul pregătit de Laura Mare a fost la înălțimea serii, cu un remarcabil vârf în paginile Corului soldaților din actul al IV-lea.

Vocea argintată a Nicoletei Ardelean a slujit o Margareta dăruită profund iubirii, cu frazare frumoasă și nuanțată în cânt. A fost debutul în rol al sopranei care, iată, își construiește în continuare cariera cu creații importante. Lirismul este seducător, câteodată reținut, alteori expansiv, cu o bună încoronare în dificilul final „Anges purs, anges radieux”, minunat, înălțător cântat.

În rolul titular, o plăcută surpriză a constituit-o Like Xing, descoperit acum circa trei ani la un masterclass în Italia de urechea de excepție a lui Corneliu Murgu. Sonor, cu proiecție bună de sunet, glasul liric al tenorului chinez se dezvoltă omogen pe tot ambitusul iar ușurința și siguranța acutelor, Si bemol, Si, Do, sunt stupefiante. Respirația bine pusă la punct îl ajută în dezvoltarea unor fraze muzicale prelungi. Și dacă în primul act a fost destul de concret în cânt, mai apoi, în aria „Salut! Demeure chaste et pure” și în duetul cu Margareta („Laisse-moi contempler ton visage”) s-a arătat inspirat-expresiv, chiar poetic. Like Xing este tânăr și lectura cât mai nuanțată a portativului îl va preocupa în continuare cu certitudine.

Cele mai bune momente ale baritonului Dan Patacă, posesorul unei voci solide și frumoase, au fost în tiradele lui Valentin din terțetul cu Faust și Mefisto (actul al IV-lea). Ruga „Avant de quitter ces lieux” din actul secund urmează să mai primească, desigur, tente de moliciune.

Alte trei glasuri frumoase s-au remarcat în roluri mai mici. În primul rând, mezzosoprana Ramona Zaharia (Martha), apoi basul Mihai Sâmboteanu (culoare neagră și pătrunzătoare de voce în Wagner, cu perspective pentru roluri mai importante) și mezzosoprana Gabriella Varvari (nu întotdeauna atentă la intonație în Siebel).

Manager de mare profesionalism, Corneliu Murgu a deschis stagiunea aniversară a Operei Naționale Române din Timișoara – 65 de ani de la înființare – cu o producție remarcabilă. Mai mult decât atât, a anunțat viitoarele repere culturale ale teatrului, un demers unic în rândul scenelor lirice românești care, deseori, se limitează la comunicarea în ultimul moment a programelor.

Așadar, în viitorul apropiat, timișorenii vor vedea în premieră absolută opera pentru copii „Steaua de sticlă” de Dan Ardelean și musicalul „Scripcarul pe acoperiș” de Jerry Bock. Anul Verdi-Wagner 2013 va fi marcat printr-un concert Richard Wagner, prin premiera operei „Falstaff” și, în ambientul sacru al Domului Romano-Catolic, prin „Messa da Requiem” de Giuseppe Verdi.